

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2023/682

2023 m. kovo 16 d.

dėl sprendimų grąžinti tarpusavio pripažinimo ir grąžinimo paspartinimo įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/115/EB

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) Europos Sąjungos sutarties 4 straipsnio 3 dalyje reikalaujama, kad Sąjunga ir valstybės narės gerbtų viena kitą ir viena kitai padėtų vykdydamos iš Sutarčių kylančias užduotis;
- (2) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/115/EB ⁽¹⁾ nustatyti bendri neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartai ir tvarka, taikytini valstybėse narėse;
- (3) 2018 m. rugsėjo 12 d. Komisija pateikė pasiūlymą nauja redakcija išdėstyti Direktyvą 2008/115/EB ir sutrumpinti grąžinimo procedūrų trukmę, glaudžiau susieti prieglobsčio ir grąžinimo procedūras ir užtikrinti veiksmingesnį pasislėpimo prevencijos priemonių naudojimą, kartu garantuojant pagarbą pagrindinėms teisėms, įtvirtintoms Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija);
- (4) laikantis visapusiško požiūrio į migracijos valdymą, nauju migracijos ir prieglobsčio paktu ⁽²⁾ siekiama sukurti bendrą ES grąžinimo sistemą, kuri apimtų tvirtesnes struktūras Sąjungoje ir veiksmingesnį bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis grąžinimo ir readmisijos srityje. Šis požiūris apima visas politikos kryptis migracijos, prieglobsčio, integracijos, sienų valdymo srityse, pripažįstant, kad bendras veiksmingumas priklauso nuo pažangos visose srityse. Spartesnis ir sklandus migracijos procesas ir tvirtesnis migracijos ir sienų politikos valdymas, bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis, be kita ko, įgyvendinant ES readmisijos susitarimus ir tvarką, grindžiamas šiuolaikinėmis IT sistemomis ir atitinkamų ES agentūrų parama, paskatins veiksmingesnį ir tvaresnį grąžinimo procesą;
- (5) Europos Vadovų Taryba nuolat pabrėžė vieningos, visapusiškos ir veiksmingos Sąjungos grąžinimo ir readmisijos politikos svarbą, ragindama imtis skubių veiksmų, kad paspartinant grąžinimo procedūras būtų užtikrintas veiksmingas grąžinimas iš Sąjungos. Europos Vadovų Taryba taip pat paragino valstybes nares pripažinti viena kitos sprendimus grąžinti ⁽³⁾;
- (6) 2021 m. vasario 10 d. Komisijos komunikate „Bendradarbiavimo grąžinimo ir readmisijos srityje, kaip sąžiningos, veiksmingos ir visapusiškos ES migracijos politikos dalies, stiprinimas“ ⁽⁴⁾ nustatytos veiksmingo grąžinimo kliūtys ir nurodyta, kad norint jas įveikti reikia tinkamesnių procedūrų, kurios sumažintų nacionalinių požiūrių fragmentiškumą, ir glaudesnio bendradarbiavimo bei tvirtesnio visų valstybių narių solidarumo. Šengeno vertinimo ir stebėsenos mechanizmas, nustatytas Tarybos reglamentu (ES) 2022/922 ⁽⁵⁾, ir informacija, surinkta per Tarybos sprendimu 2008/381/EB įsteigtą Europos migracijos tinklą ⁽⁶⁾, sudarė sąlygas išsamiai įvertinti, kaip valstybės narės įgyvendina Sąjungos grąžinimo politiką, ir nustatyti esamas spragas ir kliūtis;

⁽¹⁾ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008 12 24, p. 98).

⁽²⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl naujo Migracijos ir prieglobsčio paktu (COM(2020) 609 final).

⁽³⁾ 2023 m. vasario 9 d. Europos Vadovų Tarybos išvados (1/23).

⁽⁴⁾ COM(2021) 56 final.

⁽⁵⁾ 2022 m. birželio 9 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/922 dėl tikrinimo, kaip taikoma Šengeno *acquis*, vertinimo ir stebėsenos mechanizmo sukūrimo ir veikimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1053/2013 (OL L 160, 2022 6 15, p. 1).

⁽⁶⁾ 2008 m. gegužės 14 d. Tarybos sprendimas 2008/381/EB dėl Europos migracijos tinklo sukūrimo (OL L 131, 2008 5 21, p. 7).

- (7) atsižvelgiant į nuolatinės problemos grąžinimo srityje ir laukiant, kol bus užbaigtos derybos dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, visų pirma dėl pasiūlymo dėl Direktyvos 2008/115/EB išdėstymo nauja redakcija, rekomenduojama imtis papildomų veiksmų tobulinant esamos teisinės sistemos veiksmingą ir efektyvą taikymą;
- (8) Komisijos rekomendacija (ES) 2017/432 ⁽⁷⁾, kuria rekomenduojama imtis įvairių priemonių ir veiksmų, kad grąžinimas būtų veiksmingesnis įgyvendinant Direktyvą 2008/115/EB, tebėra aktuali ir turėtų toliau padėti valstybėms narėms užtikrinti spartesnę grąžinimo procesą. Rekomendacija (ES) 2017/432 įtraukta į Komisijos rekomendaciją (ES) 2017/2338 ⁽⁸⁾, kad būtų galima nuolat vertinti jos įgyvendinimą pagal Šengeno vertinimo ir stebėsenos mechanizmą;
- (9) siekiant sukurti bendrą ES grąžinimo sistemą, sprendimų grąžinti tarpusavio pripažinimas gali palengvinti ir paspartinti už grąžinimą atsakingos valstybės narės grąžinimo procesus ir sustiprinti valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą ir pasitikėjimą siekiant toliau didinti valstybių narių konvergenciją migracijos valdymo srityje. Kitoje valstybėje narėje anksčiau priimtų sprendimų grąžinti tarpusavio pripažinimas taip pat gali padėti atgrasyti nuo neteisėtos migracijos ir nuo neteisėto antrinio judėjimo Sąjungoje. Tarybos direktyvoje 2001/40/EB ⁽⁹⁾ nustatyta abipusio pripažinimo sistema. Ši sistema buvo papildyta Tarybos sprendimu 2004/191/EB ⁽¹⁰⁾, nustatančiu finansinių skirtumų, atsirandančių dėl Direktyvos 2001/40/EB taikymo, kompensavimo kriterijus ir praktines priemones, kuris buvo priimtas prieš teikiant paramą, kuri nuo to laiko buvo teikiama Sąjungos lygmeniu. Pažanga sprendimų grąžinti tarpusavio pripažinimo srityje taip pat turėtų būti įtraukta į vykstančias diskusijas dėl Komisijos pasiūlymo nauja redakcija išdėstyti Direktyvą 2008/115/EB;
- (10) Sąjungos masto sistemos, rodančios, ar sulaukyto trečiosios šalies piliečio atžvilgiu jau taikomas kitos valstybės narės priimtas sprendimas grąžinti, nebuvimas anksčiau trukdė taikyti tarpusavio pripažinimo principą;
- (11) 2023 m. kovo 7 d. pradėjus taikyti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1860 ⁽¹¹⁾, reikalaujama, kad valstybės narės, priėmus sprendimą grąžinti, į Šengeno informacinę sistemą nedelsdamos įvestų perspėjimą dėl grąžinimo. Naudodamosi Šengeno informacine sistema valstybės narės dabar gali iš karto pamatyti, ar kompetentingos institucijos sulaukyto trečiosios šalies piliečio atžvilgiu jau taikomas kitos valstybės narės priimtas sprendimas grąžinti;
- (12) šios Šengeno informacinės sistemos naujos funkcijos pridėtinė vertė priklauso nuo aktyvaus perspėjimų dėl grąžinimo naudojimo ir tinkamų tolesnių veiksmų, be kita ko, nuo to, ar tarpusavyje pripažįstamas kitų valstybių narių anksčiau priimtas sprendimas grąžinti. Dėl to grąžinimo procesas gali gerokai paspartėti ir tapti veiksmingesnis, visų pirma tais atvejais, kai grąžinimas gali būti nedelsiant vykdomas, be kita ko, kai pasibaigė išduodančiosios valstybės narės sprendime grąžinti nustatytas savanoriško išvykimo laikotarpis ir kai išnaudotos teisių gynimo priemonės, susijusios su tokiu sprendimu grąžinti;
- (13) šios rekomendacijos įgyvendinimui remti, visų pirma valstybių narių sprendimų grąžinti tarpusavio pripažinimui, bus skirtas specialus finansavimas iš Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ⁽¹²⁾. Be to, įgyvendinant šią rekomendaciją turėtų būti teikiama kompetentingų ES agentūrų praktinė ir operacinė parama;

⁽⁷⁾ 2017 m. kovo 7 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2017/432 dėl grąžinimo veiksmingumo padidinimo įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/115/EB (OL L 66, 2017 3 11, p. 15).

⁽⁸⁾ 2017 m. lapkričio 16 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2017/2338 dėl bendro „Grąžinimo vadovo“ valstybių narių kompetentingoms institucijoms, vykdančioms su grąžinimu susijusias užduotis (OL L 339, 2017 12 19, p. 83).

⁽⁹⁾ 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos direktyva 2001/40/EB dėl abipusio sprendimų dėl trečiųjų šalių piliečių išsiuntimo pripažinimo (OL L 149, 2001 6 2, p. 34).

⁽¹⁰⁾ 2004 m. vasario 23 d. Tarybos sprendimas 2004/191/EB, nustatantis finansinių skirtumų, atsirandančių dėl Direktyvos 2001/40/EB dėl abipusio sprendimų dėl trečiųjų šalių piliečių išsiuntimo pripažinimo taikymo, kompensavimo kriterijus ir praktines priemones (OL L 60, 2004 2 27, p. 55).

⁽¹¹⁾ 2018 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1860 dėl Šengeno informacinės sistemos naudojimo neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimui (OL L 312, 2018 12 7, p. 1).

⁽¹²⁾ 2021 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1147, kuriuo nustatomas Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas (OL L 251, 2021 7 15, p. 1).

- (14) nacionalinių institucijų, atsakingų už prieglobstį ir grąžinimo procedūras, bendradarbiavimo ir komunikacijos klišys yra pagrindinis struktūrinis uždavinys siekiant veiksmingesnio grąžinimo proceso. Visos valstybių narių kompetentingos institucijos, dalyvaujančios skirtinguose grąžinimo proceso etapuose, turėtų glaudžiai bendradarbiauti ir koordinuoti savo veiksmus;
- (15) glaudesnis prieglobsčio ir grąžinimo procedūrų ryšis ir greitos procedūros prie valstybių narių išorės sienų gali gerokai padidinti grąžinimo veiksmingumą. Kai nuo Direktyvos 2008/115/EB nukrypti leidžianti nuostata pagal 2 straipsnio 2 dalies a punktą netaikoma, pagal dabartinę teisinę sistemą reikia paspartinti visų pirma veiksmingą trečiųjų šalių piliečių, kurių tarptautinės apsaugos prašymas buvo atmestas, grąžinimą, taip pat priimti sprendimą dėl atvejų, kai asmenys yra netoli valstybių narių išorės sienų, spartinant grąžinimo procesą, kurio visais etapais užtikrinama, kad būtų paisoma pagrindinių tokių asmenų teisių;
- (16) Reglamento (ES) 2018/1860 3 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybė neįvesti perspėjimų dėl grąžinimo į Šengeno informacinę sistemą, kai sprendimas grąžinti priimamas prie valstybės narės išorės sienos ir vykdomas nedelsiant. Vis dėlto Reglamento (ES) 2018/1860 3 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, kad perspėjimai į Šengeno informacinę sistemą būtų įvedami nedelsiant, kai grąžinimas nebuvo įvykdytas iškart prie išorės sienų;
- (17) siekiant skatinti savanorišką grįžimą, Direktyvoje 2008/115/EB numatytais galimybėmis būtų galima pasinaudoti nenustatant draudimo atvykti trečiųjų šalių piliečiams, kurie bendradarbiauja su valdžios institucijomis ir dalyvauja remiamo savanoriško grįžimo ir reintegracijos programoje, nedarant poveikio Direktyvos 2008/115/EB 11 straipsnio 1 dalyje nustatytiems prievolėms. Tokiais atvejais valstybės narės turi atitinkamai pratęsti savanoriško išvykimo laikotarpį pagal Direktyvos 2008/115/EB 7 straipsnio 2 dalį;
- (18) siekiant užtikrinti bendros ES grąžinimo sistemos veiksmingumą, labai svarbu užkirsti kelią pasislėpimui ir neteisėtam judėjimui Sąjungoje. Visapusiškas požiūris, įskaitant pagrindines pasislėpimo pavojaus vertinimo ir prevencijos priemones, būtinas siekiant palengvinti ir racionalizuoti šios rizikos vertinimą atskirais atvejais, sustiprinti veiksmingų sulaikymo alternatyvų naudojimą ir užtikrinti pakankamus sulaikymo pajėgumus, kai sulaikymas naudojamas kaip krašutinė priemonė ir kuo trumpesniu laikotarpiu pagal Direktyvos 2008/115/EB 15 straipsnį;
- (19) šiai rekomendacijai įgyvendinti teikiama Sąjungos lygmens parama, be kita ko, ją teikia ES grąžinimo koordinadorius ir aukšto lygio grąžinimo tinklas, vadovaujantis grąžinimo veiklos strategija. Veiklos paramą taip pat teikia kompetentingos Sąjungos agentūros, visų pirma *Frontex*, Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra ir Pagrindinių teisių agentūra;
- (20) nacionalinės grąžinimo institucijos priklauso Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgoms, kurios yra atsakingos už veiksmingo Europos integruoto sienų valdymo įgyvendinimo užtikrinimą. *Frontex* tenka pagrindinis vaidmuo vykdant bendros ES grąžinimo sistemos operacijas ir ji teikia pagalbą valstybėms narėms visais grąžinimo proceso etapais, laikydamosi savo įgaliojimų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/1896 ⁽¹³⁾;
- (21) ši rekomendacija turėtų būti skirta visoms valstybėms narėms, kurioms privaloma Direktyva 2008/115/EB;
- (22) valstybės narės skatinamos nurodyti savo nacionalinėms institucijoms, atsakingoms už su grąžinimu susijusias užduotis, vykdant savo pareigas taikyti šią rekomendaciją;
- (23) ši rekomendacija atitinka Chartijoje pripažintas pagrindines teises ir principus. Šia rekomendacija visų pirma užtikrinama visapusiška pagarba žmogaus orumui ir Chartijos 1, 4, 14, 18, 19, 21, 24 ir 47 straipsnių taikymas ir ji turi būti atitinkamai įgyvendinama,

⁽¹³⁾ 2019 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1896 dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo panaikinami Reglamentai (ES) Nr. 1052/2013 ir (ES) 2016/1624 (OL L 295, 2019 11 14, p. 1).

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

Sprendimų grąžinti tarpusavio pripažinimas

- 1) Siekiant palengvinti ir paspartinti grąžinimo procesą, už neteisėtai esančio trečiosios šalies piliečio grąžinimą atsakinga valstybė narė turėtų abipusiškai pripažinti bet kokį kitos valstybės narės anksčiau to paties asmens atžvilgiu priimtą sprendimą grąžinti, nebent tokio sprendimo grąžinti vykdymas būtų sustabdytas. Šiuo tikslu valstybės narės turėtų:
  - a) visapusiškai naudotis informacija, kuria dalijamasi per perspėjimus dėl grąžinimo Šengeno informacinėje sistemoje, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2018/1860;
  - b) užtikrinti, kad būtų pirštų atspaudai, kuriuos būtų galima įtraukti į perspėjimą pagal Reglamento (ES) 2018/1860 4 straipsnį;
  - c) Šengeno informacinės sistemos automatinėje pirštų atspaudų identifikavimo sistemoje sistemingai tikrinti, ar dėl neteisėtai esančio trečiosios šalies piliečio Šengeno informacinėje sistemoje yra pateiktas perspėjimas dėl grąžinimo;
  - d) užtikrinti, kad už grąžinimą atsakingos nacionalinės institucijos glaudžiai bendradarbiautų su nacionaliniu SIRENE biuru, atsižvelgiant į jo vaidmenį, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2018/1861 ⁽⁴⁾, ir jo vaidmenį keičiantis informacija pagal Reglamentą (ES) 2018/1860;
  - e) bendradarbiauti ir prirėikus keistis papildoma informacija, kad palengvintų sprendimo grąžinti pripažinimą ir vykdymą;
  - f) prieš pripažįstant kitos valstybės narės priimtą sprendimą grąžinti ir prieš išsiuntimą išnagrinėti atitinkamo trečiosios šalies piliečio padėtį išklausus tą asmenį, kad būtų laikomasi nacionalinės teisės ir Direktyvos 2008/115/EB 5 straipsnio. Visų pirma vaikų atveju sprendimą vykdanči valstybė narė turėtų užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į vaiko interesus;
  - g) raštu pranešti atitinkamam trečiosios šalies piliečiui, kad pripažintas kitos valstybės narės jo atžvilgiu priimtas sprendimas grąžinti. Pranešime turėtų būti pakartotinai nurodytos faktinės ir teisinės priežastys, nurodytos sprendime grąžinti, ir turėtų būti pateikta informacija apie galimas teisių gynimo priemones;
  - h) nedelsiant informuoti perspėjančiąją valstybę narę apie atitinkamo trečiosios šalies piliečio išsiuntimą, kad perspėjančioji valstybė narė galėtų atnaujinti Šengeno informacinę sistemą pagal Reglamento (ES) 2018/1861 24 straipsnio 1 dalies b punktą.

Grąžinimo paspartinimas

- 2) Siekiamos paspartinti grąžinimo procedūras, valstybės narės turėtų užmegzti glaudų institucijų, atsakingų už sprendimus užbaigti teisėtą buvimą, ir institucijų, atsakingų už sprendimų grąžinti priėmimą, bendradarbiavimą, įskaitant reguliarią keitimąsi informacija ir operacinį bendradarbiavimą, grindžiamą integruotu ir suderintu požiūriu, kurio rekomenduojama laikytis Rekomendacijoje (ES) 2017/432.
- 3) Siekiant užtikrinti, kad informacija apie trečiųjų šalių piliečių, kurių atžvilgiu priimtas sprendimas grąžinti, tapatybę ir teisinę padėtį būtų prieinama laiku, kad būtų galima stebėti atskirus atvejus ir imtis tolesnių veiksmų, taip pat sukurti ir palaikyti nacionalinę grąžinimo padėties vaizdo sistemą, valstybių narių prašoma nedelsiant sukurti išsamią IT grąžinimo bylų valdymo sistemą, grindžiamą *Frontex* pagal Reglamento (ES) 2019/1896 48 straipsnio 1 dalies c punktą parengtu modeliu. Valstybės narės taip pat turėtų visapusiškai naudotis readmisijos bylų valdymo sistemomis, kurios buvo įdiegtos siekiant skatinti readmisijos susitarimų ar tvarkos su trečiosiomis šalimis įgyvendinimą.

⁽⁴⁾ 2018 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1861 dėl Šengeno informacinės sistemos (SIS) sukūrimo, eksploataavimo ir naudojimo patikrinimams kertant sieną, kuriuo iš dalies keičiama Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo ir iš dalies keičiamas bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1987/2006 (OL L 312, 2018 12 7, p. 14).

- 4) Siekdamas užtikrinti, kad priėmus sprendimą atmesti tarptautinės apsaugos prašymą būtų skubiai taikomos grąžinimo procedūros, valstybės narės turėtų:
- sukurti tiesioginį ir standartinį prieglobsčio ir grąžinimo institucijų ryšių kanalą, kad abi procedūros būtų sklandžiai koordinuojamos;
  - tuo pačiu aktu arba atskirais aktais tuo pačiu metu arba tiesiogiai po to priimti sprendimą grąžinti ir sprendimą atmesti tarptautinės apsaugos prašymą, kuo geriau pasinaudodamas Direktyvos 2008/115/EB 6 straipsnio 6 dalyje nurodyta galimybe;
  - numatyti galimybę pateikti apeliacinius skundus dėl sprendimo atmesti tarptautinės apsaugos prašymą ir sprendimą grąžinti tuo pačiu metu tame pačiame teisme arba galimybę per tą patį laikotarpį apskusti abu sprendimus;
  - numatyti automatinį sprendimų grąžinti vykdymo sustabdymą vykstant apeliacinei procedūrai tik tiek, kiek tai būtina siekiant laikytis Chartijos 19 straipsnio 2 dalies ir 47 straipsnio;
  - imtis veiksmų siekiant užtikrinti, kad teisių gynimo priemone būtų galima pasinaudoti trečiojoje šalyje, visų pirma užtikrinant tinkamą teisinį atstovavimą ir naudojantis novatoriškomis priemonėmis, pavyzdžiui, vaizdo konferencijos priemonėmis, su sąlyga, kad laikomasi teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir Direktyvos 2008/115/EB 5 straipsnio.
- 5) Siekdamas užtikrinti greitesnį grąžinimą prie išorės sienų, valstybės narės turėtų:
- sukurti mobiliąsias paramos grupes, kurioms priklausytų visų kompetentingų institucijų, atsakingų už savanorišką grįžimą ir priverstinį grąžinimą, atstovai, ir atitinkamas paramos tarnybas, įskaitant vertėjus žodžiu, sveikatos priežiūros tarnybas, teisines konsultacijas teikiančius specialistus ir socialinius darbuotojus;
  - netoli išorės sienos teritorijos sukurti tinkamas patalpas (visų pirma skirtas vaikams ir šeimoms), kuriose būtų priimami trečiųjų šalių piliečiai iki grąžinimo ir kurios būtų įrengtos taip, kad būtų gerbiamas žmogaus orumas ir Chartijoje įtvirtintos pagrindinės teisės, įskaitant teises į privatų ir šeimos gyvenimą, ir užtikrinamas nediskriminavimas;
  - kai taikytina, visapusiškai naudotis pagreitinomis procedūromis, numatytomis Sąjungos arba valstybių narių ir trečiųjų šalių sudarytuose readmisijos susitarimuose, kartu laikantis procedūrinių garantijų, visų pirma laikantis Chartijos 47 straipsnio;
  - pagal Reglamento (ES) 2018/1860 3 straipsnio 1 ir 2 dalis įvesti perspėjimą dėl grąžinimo į Šengeno informacinę sistemą, kai grąžinimo neįmanoma įvykdyti nedelsiant.
- 6) Valstybės narės turėtų remtis visa *Frontex* teikiama parama, įskaitant jos operacinę paramą nacionalinėms valdžios institucijoms, pagalbą nustatant grąžinamų asmenų tapatybę ir įgyjant kelionės dokumentus, organizuojant grąžinimo operacijas ir paramą savanoriškam išvykimui ir reintegracijai, ir kuo labiau ja naudotis.

Savanoriško grįžimo paskatos

- 7) Siekdamas paskatinti neteisėtai esančius trečiųjų šalių piliečius grįžti savanoriškai, valstybės narės turėtų sukurti konsultavimo grąžinimo ir reintegracijos klausimais struktūras, kurios kuo anksčiau teiktų jiems informaciją ir gaires ir nukreiptų juos naudotis remiamo savanoriško grįžimo ir reintegracijos programa. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad informacija apie grąžinimą taip pat būtų teikiama per prieglobsčio procesą, nes grąžinimas yra galimas, jei atmetamas tarptautinės apsaugos prašymas.
- 8) Be to, valstybės narės turėtų:
- svarstyti galimybę nenustatyti draudimo atvykti trečiųjų šalių piliečiams, kurie bendradarbiauja su kompetentingomis institucijomis ir dalyvauja remiamo savanoriško grįžimo ir reintegracijos programoje, nedarant poveikio Direktyvos 2008/115/EB 11 straipsnio 1 daliai; tokiais atvejais valstybės narės turėtų atitinkamai pratęsti savanoriško išvykimo laikotarpį pagal Direktyvos 2008/115/EB 7 straipsnio 2 dalį;

- b) numatyti lengvai prieinamą ir praktiškai veikiančią procedūrą, pagal kurią trečiosios šalies pilietis galėtų prašyti panaikinti, sustabdyti draudimą atvykti arba sutrumpinti jo galiojimą tais atvejais, kai trečiosios šalies pilietis, kuriam taikomas draudimas atvykti, išvyko iš valstybės narės teritorijos visiškai laikydamasis sprendimo grąžinti per nustatytą savanoriško išvykimo laikotarpį pagal Direktyvos 2008/115/EB 11 straipsnio 3 dalį.

Visapusiškas požiūris į pasislėpimą

- 9) Siekdamas nustatyti supaprastintą ir koordinuotą procesą, valstybės narės turėtų taikyti visapusišką požiūrį, apimančią šias pagrindines pasislėpimo pavojaus vertinimo ir prevencijos priemones:
- a) objektyvius pasislėpimo pavojaus kiekvienu konkrečiu atveju vertinimo kriterijus;
  - b) veiksmingas alternatyvias sulaikymo priemones, kurios atitiktų skirtingus pasislėpimo rizikos lygius ir individualias aplinkybes;
  - c) sulaikymą kaip kraštutinę priemonę kuo trumpesniai laikotarpiui pagal Direktyvos 2008/115/EB 15 straipsnį ir Chartijos 6 straipsnį.
- 10) Siekdamas vertinti, ar konkrečiu atveju yra priežasčių, leidžiančių manyti, kad trečiosios šalies pilietis, kuriam taikoma grąžinimo procedūra, gali pasislėpti, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/115/EB 3 straipsnio 7 dalyje, valstybės narės nacionalinės teisės aktuose turėtų nustatyti atitinkamai Rekomendacijos (ES) 2017/432 15 ir 16 punktuose nurodytas objektyvias aplinkybes ir kriterijus. Valstybės narės turėtų numatyti įvairias alternatyvias sulaikymo priemones, kurios būtų veiksmingos užkertant kelią neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių pasislėpimui ir kuriomis būtų atsižvelgiam į atitinkamų asmenų individualias aplinkybes. Valstybės narės turėtų nustatyti tinkamas procedūras, kuriomis užtikrinama, kad trečiųjų šalių piliečiai laikytųsi tokių priemonių. Turėtų būti numatytos veiksmingos, bet švelnesnės prievartos priemonės nei sulaikymas, kurios gali apimti:
- a) prievolę reguliariai registruotis (nuo karto per 24 valandas iki karto per savaitę) kompetentingose institucijose, atsižvelgiant į pasislėpimo rizikos lygį;
  - b) prievolę perduoti pasą, kelionės dokumentą arba asmens tapatybės dokumentą kompetentingoms institucijoms;
  - c) prievolę gyventi valdžios institucijų nurodytoje vietoje, pavyzdžiui, privačioje gyvenamojoje vietoje, prieglaudoje ar specialiame centre;
  - d) prievolę pranešti kompetentingoms institucijoms namų adresą, įskaitant bet kokius tokio adreso pakeitimus;
  - e) atitinkamo piniginio užstato pateikimą;
  - f) novatoriškų technologijų naudojimą.
- 11) Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad sulaikymo pajėgumai atitiktų faktinius poreikius, atsižvelgiant į neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių, kurių atžvilgiu priimtas sprendimas grąžinti, skaičių ir numatomą asmenų, kurie turėtų būti grąžinti vidutinės trukmės laikotarpiu, skaičių.

Įgyvendinimas, stebėseną ir ataskaitų teikimas

- 12) Įgyvendindamos šią rekomendaciją valstybės narės turėtų remtis visa Sąjungos lygmeniu teikiama parama ir ja visapusiškai naudotis, įskaitant:
- a) ES grąžinimo koordinatoriaus ir aukšto lygio tinklo grąžinimo klausimais pagalbą;
  - b) kompetentingų Sąjungos agentūrų, visų pirma *Frontex*, Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros, eu-LISA ir Pagrindinių teisių agentūros, paramą;
  - c) ekspertines žinias ir informaciją, kuri surinkta ir kuria keičiamasi Sąjungos tinkluose ir grupėse, sprendžiančiose grąžinimo klausimus.
- 13) Siekiant stebėti, kaip įgyvendinama ši rekomendacija, valstybės narės raginamos kasmet teikti Komisijai ataskaitas, be kita ko, dėl kitų valstybių narių sprendimų grąžinti, kurie buvo abipusiškai pripažinti, skaičiaus.

Priimta Briuselyje 2023 m. kovo 16 d.

Komisijos vardu
Ylva JOHANSSON
Komisijos narė
